

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/8758-5

23. desember 2022

STATSBUDSJETTET 2023 – OPPDRAGSBREV TIL INNOVASJON NORGE

Innhold

1. Oversikt over bevilgninger stilt til disposisjon for 2023	1
2. Mål for Innovasjon Norge	3
3. Departementets prioriteringer for 2023	3
4. Nærmere om de enkelte postene og ordningene	8
5. Administrative fellesføringer fra departementene	22
6. Departementsspesifikke administrative føringer	25

1. Oversikt over bevilgninger stilt til disposisjon for 2023

Nærings- og fiskeridepartementet viser til budsjettforslag for 2023 i Prop. 1 S (2022-2023), Innst. 8 S og Innst. 5 S (2022-2023) og Stortingets budsjettvedtak av 19. desember 2022. Departementet meddeler med dette de mål, prioriteringer og resultatkrav som gjelder for departementets oppdrag til Innovasjon Norge i 2023.

Brevet gir også enkelte føringer og spesifiserer konkrete oppdrag med leveranse dette året. Vedlagte rapporteringskalender gir en oversikt over tidspunkt for rapporteringer og hva de skal inneholde.

For 2023 er bevilgningene til Innovasjon Norge over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett fordelt som følger:

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 8
www.nfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
912 660 680

Avdeling
Forsknings- og
innovasjonsavdelingen

Saksbehandler
Ole Martin Steien
22 24 65 36

(i 1 000 kr)

Kap. 2421	Innovasjon Norge, tilskuddsposter	Beløp
Post 50	Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger	833 650
Post 70	Basiskostnader	169 500
Post 71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>	115 500
Post 74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>	541 500
Post 75	Grønn plattform, <i>kan nyttes under post 50, 71 og 76</i>	207 900
Post 76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	400 846
	Sum kap. 2421, Tilskuddsposter	2 268 896

Kap. 2421	Innovasjon Norge, 90-poster	Beløp
Post 90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>	65 200 000
	Sum kap. 2421, 90-poster	65 200 000

Kap. 5325	Innovasjon Norge	Beløp
Post 70	Låneprovisjoner	73 000
Post 90	Avdrag på utestående fordringer	63 300 000
Post 92	Låneordning for pakkereisearrangører – avdrag	38 000
	Sum kap. 5325	63 411 000

Kap. 5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	Beløp
Post 80	Renter på lån fra statskassen	675 000
Post 81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen	22 000
Post 82	Låneordning for pakkereisearrangører – renter	3 600
Post 85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	100 000
	Sum kap. 5625	800 600

Tilsagnsfullmakter for 2023	Beløp
Tilsagnsfullmakter for 2023 i henhold til romertallsvedtak	
Kap. 2421 post 50 Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger, knyttet til innovasjonskontrakter	400 000
Kap. 2421 post 75 Grønn plattform	420 000
Kap. 2421 post 76 Miljøteknologi	630 000

Låne- og garantirammer for 2023	Beløp
Landsdekkende innovasjonslån, <i>herav 900 mill. kroner til Grønne vekstlån og 470 mill. til Låneordning for skip i nærskipfart og fiskefartøy (økt med 70 mill. kroner i forhold til romertallsforslag XII i NFDs Prop. 1 S)</i>	3 070 000
Lavrisikolåneordningen (i henhold til romertallsvedtak)	2 500 000
Landsdekkende garantier (i henhold til romertallsvedtak)	160 000

Administrasjons- og gjennomføringskostnader

For alle som tillegger Innovasjon Norge oppdrag, gjelder prinsippet om at det er den enkelte oppdragsgiver som skal dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader utover basiskostnadene for sine oppdrag, med unntak for aktiviteter som skal være selvfinansierende. Disse kostnadene skal dekkes innenfor bevilgningen på den aktuelle posten. Innovasjon Norges basiskostnader dekkes av bevilgningen over Nærings- og fiskeri-departementets budsjett, kap. 2421, post 70. Selskapets låne-, garanti- og fondsordninger skal hver for seg være selvfinansierende og dekke sine totale administrasjons- og gjennomføringskostnader.

2. Mål for Innovasjon Norge

Målstrukturen til Innovasjon Norge er felles for alle selskapets oppdragsgivere. Målstrukturen skal ligge til grunn for alle oppdrag som gis selskapet, og er overordnet øvrige føringer og styringssignaler. Dette gjelder også føringer i ulike oppdrag knyttet til satsinger på særskilte sektorer og målgrupper.

Formål og mål

Formål:

Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.

Hovedmål:

Innovasjon Norge skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter.

Delmål:

1. Flere gode gründere
2. Flere vekstkraftige bedrifter
3. Flere innovative næringsmiljøer

3. Departementets prioriteringer for 2023

Nærings- og fiskeridepartementets overordnede mål er størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi innenfor bærekraftige rammer. Dette innebærer økt verdiskaping med mindre samlet miljøbelastning, i tråd med FNs bærekraftsmål og innenfor økosystemets tålegrenser. Regjeringen har høye ambisjoner og vil føre en aktiv næringspolitikk der private bedrifter og det offentlige spiller på lag for å akselerere det grønne skiftet. I næringspolitikken vil vi bidra til grønn omstilling i næringslivet for å nå målet om å redusere klimagassutslippene med 55 prosent innen 2030. Vi vil øke investeringene på fastlandet, skape flere lønnsomme og innovative jobber over hele landet og øke eksporten utenom olje og gass med minst 50 prosent innen 2030.

I fiskeri- og havpolitikken vil vi sikre nasjonal råderett over fiskeressursene, og forvalte dem til det beste for dagens og framtidige generasjoner. Norge skal være den ledende

havbruksnasjonen og utvikle nye næringer, satse på grønn skipsfart, sikkerhet, miljøvennlig utvikling av havner og farleder.

Departementets underliggende og tilknyttede virksomheter forventes å bidra aktivt for å nå disse målene.

I 2023 skal Innovasjon Norge prioritere følgende:

- Mobilisere gode prosjekter som bidrar til grønn omstilling eller svarer til andre viktige formål, bl.a. relatert til områdene som er pekt ut i regjeringens veikart for et grønt industriløft. Det er et hovedprinsipp at prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet, skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050.
- Videreføre rollen som lyttepost og innovasjonspolitisk rådgiver for eiere og oppdragsgivere.
- Fortsette å bidra til å utvikle det næringsrettede virkemiddelapparatet i samarbeid med de andre virkemiddelaktørene.
- Styrke innsatsen for et mer brukervennlig tilbud til kundene
- Innsatsen på eksport og internasjonalisering, herunder oppfølging av nye oppdrag gjennom eksportreformen «Hele Norge eksporterer», som strategiske eksportfremmesatsinger, ordningen for messer og eksportfremstøt, merkevareprogrammet «Made in Norway» og internasjonal digital synlighet gjennom BusinessNorway.com
- Følge opp arbeidet med Grønn plattform og samarbeidet med Siva, Norges forskningsråd og Enova. Ordningen retter seg mot grønne prosjekter innenfor alle tematiske områder, herunder grønn industri inkludert skog- og treforedling og annen bioøkonomi, havvind, grønn skipsfart og omstilling i verftene.
- Styrke innsatsen og koordinere det tverrgående arbeidet innenfor sirkulærøkonomi med utgangspunkt i virkemiddelaktørenes samarbeidsavtale om grønn vekst.
- Følge opp Horisont Europa-arbeidet i samarbeid med Norges forskningsråd.
- Følge opp arbeid med muligheter under InvestEU, COSME og IPCEI (Important Projects of Common European Interest).
- Bidra til å posisjonere norsk næringsliv inn mot markedsmuligheter som oppstår gjennom Europas grønne giv, og bidra til å følge opp industripartnerskapene med prioriterte land.
- Følge opp utnyttelse av lånerammer og utnyttelse av eventuelle nye muligheter for risikodeling under Horisont Europa/InvestEU.
- Styrke samarbeidet mellom Invest in Norway og Siva, for å støtte opp under Sivas nye oppgave som pådriver for tilrettelegging av industritomter.
- Aktiviteter som gir størst mulig effekt for næringslivet og videreutvikling av arbeidet med å bedre dokumentasjonen av måloppnåelse.
- Effektivisering og digitalisering av tjenestetilbudet.
- Videreutvikle arbeidet med «En vei inn» i samarbeid med pilotaktørene med mål om å bedre brukervennligheten i det næringsrettede virkemiddelapparatet. Se nærmere omtale under post 50.

Grønn omstilling og sirkulærøkonomi

Grønn omstilling og en mer effektiv og sirkulær økonomi med økt gjenbruk kan bidra til framvekst av ny industri, opprettelse av nye arbeidsplasser og redusert press på naturressursene våre. Det grønne skiftet og annen omstilling av norsk økonomi vil kreve store investeringer. Regjeringens mål er å mobilisere mest mulig privat kapital. Staten skal være en pådriver og en aktiv tilrettelegger for nye, lønnsomme næringer og bedrifter, og for verdiskapende eksport. Regjeringen vil dimensjonere virkemiddelapparatet og stille opp med målrettet risikoavlastning for å kunne møte det økende behovet for garantier og lån til grønne industriprosjekter til gode, bedriftsøkonomisk lønnsomme prosjekter innenfor de sju satsingsområdene i grønt industriløft. Dette kan omfatte ulike varianter av lån, garantier og egenkapital. Innovasjon Norges virkemidler vil være sentrale i dette arbeidet.

Innovasjon Norge skal i 2023 prioritere å utløse lønnsomme prosjekter som bidrar til økt eksport og grønn omstilling, bl.a. relatert til områdene som er pekt ut i regjeringens veikart for et grønt industriløft. Det skal være et hovedprinsipp at prosjekter som får finansiering, skal ha en plass på veien mot omstillings-målet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050. Prosjektene skal også støtte opp om målet om å øke eksport fra fastlandet med 50 pst innen 2030.

Distriktsmandatet

Innovasjon Norge har en viktig rolle i å legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling i regioner og distrikter. I denne rollen inngår Innovasjon Norges innsats med å bidra i utviklingen og gjennomføringen av regionale planer og strategier, og fremme regional næringsutvikling i strategisk samhandling med fylkeskommunene. Departementet ber Innovasjon Norge vektlegge innsatsen for næringslivet i distriktene utfra både regionale og nasjonale oppdrag som gis selskapet.

Videre oppfølging av VMA2.0

Innovasjon Norge skal fortsette å bidra i arbeidet med å videreutvikle det næringsrettede virkemiddelapparatet i samarbeid med de andre næringsrettede virkemiddelaktørene.

Virkemiddelapparatet 2.0 skal utvikle seg i tråd med prinsippene om at det skal være en vei inn for brukerne gjennom mer helhetlige brukerreiser på tvers av virkemiddelapparatet for næringslivet. Videre skal virkemiddelaktørene styrke koordinering og samarbeid på tvers for å utnytte porteføljen av tilbudet mer helhetlig, herunder koordinere innsatsen for grønn omstilling i tråd med foreslått samarbeidsmodell.

Konkretisering av arbeidet med Virkemiddelapparatet 2.0 i 2023, herunder fastsettelse av fremdriftsplan, skal fastsettes i dialog med NFD, som koordinerer med berørte departementer, etter en samlet vurdering av innspillet til Virkemiddelapparatet 2.0.

Utvikling av samarbeidsmodell

Innovasjon Norge skal sammen med Norges forskningsråd, Siva, Doga og Eksfin videreføre arbeidet med utvikling og testing av en samarbeidsform på tvers av aktørene for å kunne utvikle en koordinert innsats i arbeidet med grønn omstilling. Samarbeidet skal bidra til å

styrke virkemiddelapparatets rolle som aktiv tilrettelegger for bedriftene, og bidra til raskere igangsetting, utvikling, innovasjon og kommersialisering av lønnsom grønn omstilling. Samarbeidet skal videreutvikle modellen aktørene har skissert i innspill til Virkemiddelapparatet 2.0. Målet skal være økt effekt for brukerne. Både gjennom reformen «Hele Norge eksporterer» og Grønt industriløft er havvind pekt på som en stor mulighet for Norge. I innspillet til Virkemiddelapparatet 2.0 er havvind derfor trukket frem som et eksempel på en næring å begynne med i piloten. Ved å teste ut modellen på en næring, for eksempel havvind, kan dette legge grunnlag for en evt. videre utvidelse av modellen. Prosjekter innenfor næringen som velges skal vurderes mot de samme kriteriene som tilsvarende prosjekter innenfor andre næringer og arbeidet medfører ikke øremerkede midler til prosjekter som faller inn under piloten.

Virkemiddelaktørene bes om å komme tilbake til NFD med et oppdatert forslag til fremdriftsplan herunder forslag til videre dialog med departementene, innen 28. februar 2023.

Grønn prosjektklassifisering og rapportering

Vi viser til brev fra NFD av 1. oktober 2022 med oppdrag om grønn prosjektklassifisering og grønn rapportering, og mottatt skisse til løsning fra virkemiddelaktørene (Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Enova, Siva, Eksfin og Doga) av 1. desember 2022. Virkemiddelaktørene skal i 2023 jobbe videre med oppdragene om grønn prosjektklassifisering og grønn rapportering. Arbeidet skal dra nytte av eksisterende samarbeid for grønn vekst i virkemiddelapparatet.

I tråd med tidsplan i omforent skisse til løsning fra virkemiddelaktørene av 1. desember 2022, ber departementet om at virkemiddelaktørene jobber videre med utvikling av løsningen i 2023 for implementering og oppstart 1. januar 2024. Det legges til grunn at arbeidet innebærer klassifisering og rapportering av prosjektenes potensielle innvirkning på klima og miljø¹. Virkemiddelaktørene bes om å komme tilbake til NFD med et (felles) anslag for kostnader til utvikling og implementering, samlet og per virkemiddelaktør, innen 28. februar 2023.

Virkemiddelaktørene bes om å jobbe videre med en løsning hvor de seks miljøområdene som er basert på miljømålene i EUs taksonomi, ikke håndteres som gjensidig utelukkende kategorier. Departementet forventer med dette at prosjekter vil registreres («tagges») på flere enn ett miljøområde (ett primært miljøområde, og ett eller flere sekundære). Det bør vurderes om også andre næringsrettede virkemidler kan omfattes, herunder Kompetanse- og samarbeidsprosjekter (KSP) og Skattefunn.

Arbeidet med grønn prosjektklassifisering og rapportering vil kreve utvikling over tid. Departementet ber om en vurdering av hvordan klassifiseringen på sikt kan inkludere «Do no significant harm»-prinsippet. Videre er det en forventning at man på sikt kan rapportere på potensialet for utslippskutt der det er mulig, i prosjekter med klima- og miljøinnhold.

---

¹ Dvs. den potensielle miljøeffekten av prosjektene – ikke reelle, kvantifiserbare effekter.

Virkemiddelaktørene bes i arbeidet å se hen til behovet for å begrense rapporteringsbyrden for bedrifter og andre støttemottakere. NFD ber om konkrete forslag om hvordan dette kan følges opp slik at den samlede administrative byrden reduseres for bedriftene. Vi ber om at virkemiddelaktørene foreslår en frist for en slik vurdering innen 31. januar 2023.

Andre aktører kan inkluderes i arbeidet dersom det er relevant. Virksomhetene skal ha tett dialog med NFD, som koordinerer med relevante departementer – herunder KD som etatsstyrer av Forskningsrådet og KLD som eier av Enova, underveis i arbeidet. Virkemiddelaktørene bes komme med et forslag til hvordan denne dialogen bør innrettes innen 31. januar 2023.

Statistikkbanken

Departementet ber Innovasjon Norge videreføre arbeidet med oppdatering av statistikkbanken for næringspolitiske virkemidler også i 2023. Hyppigheten av oppdateringene bør være på samme nivå som i 2022. Departementet forutsetter at Innovasjon Norge fortsatt benytter statistikkbanken som verktøy i analyser og vurderinger som utarbeides for departementet. Det forutsettes at arbeidet dekkes innenfor eksisterende rammer på post 50.

Andre tiltak

I Hurdalsplattformen fremgår det at regjeringen vil tilrettelegge for produksjon av kritisk viktige legemidler i Norge, som vaksiner og biologiske legemidler og råstoff til legemidler, for å utnytte potensialet for økt verdiskaping, eksport og sysselsetting, og vil etablere et nasjonalt senter for utvikling og produksjon av vaksiner og biologiske legemidler. Innovasjon Norge bes i samarbeid med Forskningsrådet og Siva om å vurdere ulike mulige tilnærminger, innrettinger og tiltak for å eventuelt følge opp tiltak om etablering av et senter, evt. andre tiltak for å kunne utnytte potensialet for økt verdiskaping, eksport og sysselsetting. Departementet vil komme tilbake til Innovasjon Norge med en mer detaljert bestilling.

Departementet gjør Innovasjon Norge kjent med at tiltak knyttet til bærekraftig fôr fra Veikart for grønt industriløft, er fulgt opp gjennom Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032 og forslaget om et nasjonalt samfunnsoppdrag. I dette arbeidet vil det være behov for god samhandling og koordinering i virkemiddelapparatet og for å se hele utviklingsløpet fra idé til marked og grunnleggende kunnskapsoppbygging i sammenheng. Innovasjon Norge skal bidra i arbeidet med å utvikle samfunnsoppdraget som virkemiddel, et arbeid som vil bygge videre på samarbeidet i virkemiddelapparatet. Det vises til tilsvarende føringer i oppdragsbrevet fra LMD.

Innovasjon Norge bes om å slutføre arbeidet med sammenlignbar statistikk over kvinners andel av bruk av virkemidler forvaltet av Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Siva. Det bes om at det rapporteres særskilt til departementet når arbeidet er ferdig.

4. Nærmere om de enkelte postene og ordningene

Som ledd i oppfølgingen av områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet er det for 2023 realisert effektiviseringsgevinster på ytterligere 25 mill. kroner. I 2023 er reduksjonen i bevilgninger fordelt på Nærings- og fiskeridepartementets budsjettposter til Innovasjon Norge.

For budsjettposter med stikkordet "*kan overføres*" kan midlene overføres og benyttes innen utgangen av det andre året etter at de ble bevilget. Dette innebærer at midler bevilget i 2023 må utbetales senest innen utgangen av 2025. Midler som ikke da er utbetalt, vil bli inndratt.

Kap. 940 Nærings- og fiskeridepartementet, post 70 Eksportfremmetiltak

Nasjonale eksportfremmesatsinger gjennom eksportreformen «Hele Norge eksporterer». Innovasjon Norge vil på bakgrunn av innspill fra Nasjonalt eksportråd og vedtak fra næringsministeren motta særskilte oppdrag om å gjennomføre de besluttede eksportfremmesatsingene i tett samarbeid med de øvrige næringsrettede virkemiddelaktørene og utenriktjenesten.

Formål og føringer for gjennomføring av de vedtatte satsingene vil spesifiseres i egne tillegg til oppdragsbrevet.

Kap. 2421, post 50 Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger

Innovasjon Norge skal prioritere bruken av midlene på posten slik at selskapet i størst mulig grad bidrar til å nå delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Det er for 2023 bevilget 833,65 mill. kroner over posten. Posten finansierer blant annet landsdekkende etablerertilskudd, ordninger for entreprenørskap, innovasjonskontrakter og avsetning til tapsfond knyttet til landsdekkende innovasjonslån, grønne vekstlån og den landsdekkende garantiordningen.

Nærings- og fiskeridepartementet ber om en orientering ved starten av året om selskapets anslag på fordelingen av midler til tapsfond og tilskuddsordninger over posten for budsjettåret. Ordninger som er særlig rettet mot gründere og oppstartsbedrifter, skal opprettholdes på tilsvarende nivå som i 2022 selv om de samlede bevilgningene på posten er redusert for 2023.

Ordningene skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS-avtalen, jf. GBER artikkel 1–9 og artikkel 17–22, 25–31, 36–49, 53 og 54.

Lån og tapsavsetninger

Rammen for nye utlån under den landsdekkende Innovasjonslåneordningen er for 2023 er satt til 3,07 mrd. kroner, jf. romertallsvedtak. Utlånsrammen inkluderer 900 mill. kroner til

ordningen med *Grønne vekstlån* og 470 mill. kroner til låneordning for skip i nærskipfart og fiskefartøy.

De tilhørende tapsavsetningene skal ha en forsvarlig størrelse i forhold til tapsrisikoen i låne- og garantiporteføljen, jf. regelverk for post 50. Innovasjon Norge bestemmer selv, innenfor de gjeldende låne- og garantirammene, hvor mye som skal benyttes til tapsavsetning for innovasjonslån og garantier. Nærings- og fiskeridepartementet vil overføre hele bevilgningen til Innovasjon Norges fondskonto i Norges Bank i begynnelsen av 2023. Innovasjon Norge må selv flytte midler mellom de to fondskontoene for tilskudd og tapsfond i henhold til valgt fordeling mellom tapsavsetninger og tilskuddsmidler fram til utgangen av 2023. Nødvendig tapsavsetning til låneordning for skip i nærskipfart og fiskefartøy forutsettes dekket av tidligere bevilgede midler til tapsavsetning for denne ordningen som ikke er bundet opp i tilsagn ved utgangen av 2022. I tillegg er det bevilget nye 35 mill. kroner til tapsavsetning for ordningen over post 50 for budsjettåret 2023.

Grønne vekstlån

Inntil 900 mill. kroner av innovasjonslånerammen er forbeholdt *Grønne vekstlån* og vil gi mulighet for at flere og større grønne prosjekter i hele landet kan gjennomføres. Full utnyttelse av øremerkingen på 900 mill. kroner forutsetter norsk deltakelse i EUs finansprogram InvestEU og avtaler om risikoavlastning mellom Innovasjon Norge og Det europeiske investeringsfondet (EIF).

EUs grønne giv representerer betydelige markedsmuligheter for norske bedrifter. Målene i Paris-avtalen krever at det utvikles og tas i bruk nye former for forretningsmodeller, teknologier, produkter og produksjonsprosesser som reduserer klimagassutslipp og ressursuttak, samtidig som resirkulering av materialer blir et framtreddende element. *Grønne vekstlån* skal innrettes mot prosjekter som bidrar til grønn omstilling og vekst, og særskilt for å realisere Norges forpliktelse om 55 pst. reduksjon av klimautslipp innen 2030.

Målgruppen for *Grønne vekstlån* er bedrifter og grønne prosjekter som erfarer manglende eller høyt priset privat finansiering. Dette vil omfatte prosjekter som har både høy teknologisk og markedsmessig risiko, og som derfor ikke oppnår tilstrekkelig finansiering i det ordinære fremmedkapitalmarkedet. *Grønne vekstlån* skal kunne brukes til å finansiere store prosjekter i form av kapitalintensive industrietableringer i hele landet, til kommersialisering og spredning av innovative klimateknologier, og til bedrifter som investerer i sirkulære produksjonsprosesser. Miljømålene i EUs taksonomi for bærekraftige aktiviteter, tilsvarende EIFs Sustainability Portfolio Guarantee Product (SGP), skal ligge til grunn for Innovasjon Norges vurdering av investeringer og prosjekter.

Garantier

Garantier kan gis for lån fra andre kredittinstitusjoner. Garantiene skal medvirke til gjennomføring av prosjekter som forventes å være bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme, og som bidrar til økt måloppnåelse for delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Avsetninger til tap skal dekke fremtidige erstatningsutbetalinger

og garantipremier skal dekke administrasjonskostnader. Rammen for landsdekkende garantier er på 160 mill. kroner, en videreføring av nivået fra 2022.

Kostnadene til forvaltningen av innovasjonslåneordningen og den landsdekkende garantiordningen skal dekkes innenfor henholdsvis rentemarginen og garantiprovisjonen.

Etablerertilskudd

Formålet med etablerertilskuddsordningen er å bidra til å få frem flere gode gründere. Den primære målgruppen er oppstartsbedrifter som er inntil tre år gamle. Det kan unntaksvis gis støtte til eldre bedrifter når dette er i tråd med formålet for ordningen. Tildelingskriteriene skal være enkle og forutsigbare, og innrettet slik at innovative prosjekter med betydelige verdiskapingsmuligheter blir prioritert. Tildelingskriteriene skal også gjøre det mulig å identifisere bedrifter som er sammenlignbare med dem som har fått støtte, for å kunne evaluere ordningen på en god måte i ettertid.

Innovasjonskontrakter

Ordningen skal koble leverandørbedrifter med en eller flere kundepartnere med utviklingsbehov som de ønsker å samarbeide om å løse. Kundepartneren kan enten være en privat kundebedrift eller en offentlig virksomhet. Ordningen gjelder også offentlige anskaffelsesprosesser, der dette bidrar til målet om økt verdiskaping. Innovasjonspartnerskap er et eksempel på en innovativ anskaffelsesprosedyre som anvendes under ordningen, men også andre prosedyrer er aktuelle.

Offentlige innkjøp kan innrettes slik at de i større grad resulterer i innovative løsninger, og slik bidra til økt verdiskaping og velferd på flere måter. Innovasjon Norge bør, der det er hensiktsmessig og samfunnsøkonomisk lønnsomt, medvirke til at offentlig etterspørsel kanaliseres til markedet på en effektiv måte, bl.a. i oppfølgingen av ordningen med Innovasjonskontrakter.

Departementet forutsetter at en nødvendig del av bevilgningen benyttes til å dekke tilsagn fra tidligere år som ikke var utbetalt innen utgangen av 2021. Tilsagnsfullmakten på 400 mill. kroner under ordningen videreføres i 2023. Tilsagnsfullmakten angir det maksimumsbeløpet som Innovasjon Norge til enhver tid kan ha stående som tilsagn uten dekning i tildelte bevilgninger. Innovasjon Norge må dekke inn det som er benyttet av tilsagnsfullmakten de enkelte år, gjennom bevilgningene de etterfølgende år.

Studententreprenørskap

Ordningen skal fremme studentinnovasjon og entreprenørskapskultur ved norske universiteter og høyskoler. Det skal stilles krav om faglig deltakelse og forankring fra vertsinstusjonene inn i prosjektene i prosjektperioden. For 2023 skal det settes av om lag 30 mill. kroner til ordningen, inkludert eventuelle ubrukte midler fra tidligere år. Inntil 3 mill. kroner av disse kan benyttes til tilskudd for initiativer og prosjekter på utdanningsinstitusjonene som i særlig grad støtter oppunder og mobiliserer til ordningen. Innovasjon Norge skal i 2023 innhente videre erfaringer for utvikling av ordningen.

Gründere og unge vekstselskaper

Gjennom tiltaket skal Innovasjon Norge bidra til at oppstartsselskaper har tilgang til risikokapital, nettverk og kompetanse og til at det bygges et sterkt økosystem og kultur for gründerskap, bl.a. gjennom en videreutvikling av satsingen "møteplasser for vekst". Innovasjon Norge skal bidra til at flere oppstartsbedrifter vokser og blir vekstselskaper.

Sosialt entreprenørskap

Sosialt entreprenørskap og samfunnsinnovasjon bidrar til å løse globale utfordringer. Innovasjon Norge skal gjennom bredden av selskapets tjenester støtte opp om sosialt entreprenørskap og samfunnsinnovasjon på en slik måte at det bidrar til selskapets måloppnåelse.

En vei inn

Innovasjon Norge bes i samarbeid med de andre næringsrettede virkemiddelaktørene, videreføre arbeidet med å bedre brukervennligheten til det næringsrettede virkemiddelapparatet. Dette inkluderer videreutvikling av den digitale plattformen En vei inn. Arbeidet ledes av Innovasjon Norge og i samarbeid med Eksportfinansiering Norge, Siva og Norges forskningsråd. Videre utvikling av omfang og kompleksitet i plattformen skal bygge på resultater og innsikt fra blant annet brukerinnsikt og den kommende evalueringen av En vei inn, og avklares i dialog med departementet. I 2023 skal arbeidet fortsette med pilotaktørene, og arbeidet skal inkludere bedret henvisningskompetanse, fortsatt testing av datadeling og videre utvikling av tjenestemasteren. Det skal i tillegg vurderes om det innenfor rammen er mulig å utvide med et begrenset antall pilotaktører.

Til dette arbeidet settes det av 10 mill. kroner over post 50. De totale kostnadene for Innovasjon Norge skal ikke overstige 25 mill. kroner i 2023. Innovasjon Norge bes å fortsette dialogen med departementet om utviklingen i arbeidet og dele vurderinger og prioriteringer om hva som gir positive effekter for helheten av det næringsrettede virkemiddelapparatet nasjonalt og regionalt, og for brukerne. Det skal fremlegges plan med milepæler, kostnadsestimater og rapporteringspunkter for departementet innen 10. februar 2023.

Grønn investeringsplattform

Innovasjon Norge skal fortsette utviklingsarbeidet med grønn investeringsplattform. Hensikten er å utvikle bedre metoder for å koble prosjekter i norsk næringsliv til ulike offentlige og private kapitalkilder innenfor sektorer og tematiske teknologiområder med stort potensial for reduserte klimagassutslipp og hvor det ligger betydelige verdiskapings- og eksportpotensial. Departementet ber om å være påkoblet det videre arbeidet, og ber å få en oppdatert tidsplan med milepæler innen 1. februar 2023. Departementet legger til grunn at midler som er avsatt til formålet i 2022 dekker utgiftene for dette i 2023.

Næringstiltak Svalbard

Innovasjon Norge skal fremme omstilling og vekst i næringslivet på Svalbard. Selskapets landsdekkende ordninger kan benyttes på øygruppa, og Innovasjon Norge skal arbeide for å ivareta næringslivet på Svalbard på en god måte. Oppdraget skal utføres på en måte som understøtter de svalbardpolitiske målene. Innovasjon Norge skal synliggjøre mulighetene

som finnes innenfor eksisterende virkemidler til å utnytte Svalbards potensial som testarena for bærekraftige løsninger og arktisk teknologi. Tiltaket er en oppfølging av strategi for innovasjon og næringsutvikling på Svalbard. Det legges opp til at aktiviteten er på tilsvarende nivå som tidligere år, om lag 2,1 mill. kroner.

Bioøkonomi

Bevilgninger til Innovasjon Norges bioøkonomiordning er fra 2023 overført fra Nærings- og fiskeridepartementets og Kommunal- og distriktsdepartementets til Landbruks- og matdepartementets budsjett i forbindelse med etableringen av Bionova som en enhet i Innovasjon Norge. Departementet viser til oppdragsbrev fra LMD vedrørende bevilgninger og prioriteringer for bioøkonomiordningen.

Innovasjon Norge har også øvrig innsats og ordninger med stor relevans for bredden av bioøkonomien utover Bioøkonomiordningen og Bionova.

Kap. 2421, post 70 Basiskostnader

Formålet med midlene er å finansiere selskapets basiskostnader i tråd med basiskostnadsmodellen, og med det bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere, flere vekstbedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Det er for 2023 bevilget 169,5 mill. kroner over posten. Bevilgningen kommer i tillegg til bidraget til basiskostnadene fra de selvfinansierende ordningene. Bevilgningen overføres fra Nærings- og fiskeridepartementet til Innovasjon Norge i månedlige rater.

Innovasjon Norges kostnader til administrasjon og gjennomføring skal dekkes av den enkelte oppdragsgiver med unntak av selskapets basiskostnader og kostnader spesifisert i statsbudsjettet for 2023.

Basiskostnadene omfatter følgende:

- direkte personalkostnader for administrerende direktør, lederne ved regionkontorene og lederne ved utekontorene, med unntak av utekontor som er dedikert særskilte ordninger
- honorar til styret og valgkomiteen
- en grunnkapasitet til å ta imot henvendelser ved regionkontorene
- strategiarbeid og virksomhetsstyring som ikke er relatert til særskilte oppdrag
- styringsdialog med eierne
- innspill til nasjonal og regional politikktutforming
- deltakelse i utviklingsprosesser på nasjonalt og regionalt plan
- fysisk og digital infrastruktur knyttet til funksjoner som dekkes av basiskostnadene

Innovasjon Norges rolle som samarbeidspartner og premissleverandør for næringslivet og offentlige myndigheter

Basiskostnadene skal sette Innovasjon Norge i stand til å oppfylle rollen som en samarbeidspartner og rådgiver for næringslivet og offentlige myndigheter. Innovasjon Norge skal bidra med kunnskap og faglige innspill til nasjonale og regionale myndigheter i nærings- og innovasjonspolitiske spørsmål på bakgrunn av sitt nettverk og kunnskap om næringslivet og

bedriftenes utfordringer og rammebetingelser. Denne rådgiverrollen omfatter også begrunnede forslag om nye innsatsområder for framtidig politikktutforming. Innovasjon Norge skal videre bruke sin kompetanse til å gi bedrifter i Norge og norske bedrifter i utlandet et godt og effektivt tilbud som bidrar til å oppfylle selskapenes mål.

Det er viktig at Innovasjon Norge har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å svare effektivt på henvendelser fra departementene og andre offentlige myndigheter. Innspill til nasjonal og regional politikktutforming, og innspill knyttet til deltakelse i utviklingsprosesser på nasjonalt og regionalt plan, skal tilfredsstillende de relevante kravene i utredningsinstruksen.

Innovasjon Norge skal bidra med informasjon om og kartlegging av norske næringsinteresser, herunder eventuelle handelshindringer, i forbindelse med forhandlinger om handelsavtaler. Ovennevnte kunnskapsoverføring kan skje både på initiativ fra Innovasjon Norge og på oppdrag fra offentlige myndigheter.

Deltakelse i fylkeskommunenes regionale partnerskap

Regionkontorene skal delta i fylkeskommunenes regionale partnerskap i forbindelse med utvikling av regionale planer og strategier. Ytterligere aktivitet på disse områdene ut over dagens nivå må avklares med departementet eller dekkes av den oppdragsgiveren som ønsker en forsterket innsats.

Kap. 2421, post 71 Innovative næringsmiljøer, kan overføres

Formålet med bevilgningen, er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål 3 om flere innovative næringsmiljøer. For 2023 bevilges det 115,5 mill. kroner over posten. Bevilgningen skal primært finansiere klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters som omfatter klyngenivåene Arena, Arena Pro og Global Centers of Expertise (GCE).

Programmet finansieres sammen med midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Innovasjon Norge prioriterer selv eventuelle midler til prosjekter for modne klynger og andre samhandlingsvirkemidler, innenfor gruppeunntaket i statsstøttereguleringen.

Midlene skal fordeles slik at de bidrar til størst mulig samlet måloppnåelse gjennom å stimulere til:

- mer innovative, dynamiske og internasjonalt orienterte næringsmiljøer
- mer samarbeidsorienterte bedrifter
- mer innovative og vekstkraftige regioner

Innovasjon Norge er gang med en større prosess der det ses på klyngeprogrammet og videre utvikling. Departementet ønsker å være påkoblet i dette arbeidet og er opptatt av at Innovasjon Norge har god dialog med øvrige interessenter.

Deler av bevilgningen overføres fra departementet til Innovasjon Norge, mens resterende belastes direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Månedlige overføringer fra departementet starter så snart vi har mottatt utbetalingsplan fra Innovasjon Norge.

Kap. 2421, post 74 Reiseliv, profilering og kompetanse, kan overføres

Formålet med midlene er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Det er for 2023 bevilget 541,5 mill. kroner over posten.

Av midlene skal 357,5 mill. kroner benyttes til Innovasjon Norges rådgivnings- og kompetansetjenester for eksport og internasjonalisering, som skal bidra til å nå delmål 1 om flere gode gründere, delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter og delmål 3 om flere innovative næringsmiljøer.

Videre skal 184,0 mill. kroner benyttes til Innovasjon Norges reiselivsarbeid og bidra til delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter og delmål 3 om flere innovative næringsmiljøer.

Reiseliv

Det overordnede målet for reiselivspolitikken er å legge til rette for en konkurransedyktig reiselivsnæring som både er mer bærekraftig og mer lønnsom enn tidligere. For å innrette virkemidlene optimalt og bidra til måloppnåelsen, er det nødvendig at Innovasjon Norge har god kontakt med reiselivsnæringen.

Innovasjon Norge skal tilby relevante tjenester og verktøy som bidrar til utvikling i reiselivsnæringen i tråd med det overordnede målet. Tiltak kan f.eks. være merkeordningen for bærekraftige reisemål, kurs og andre kompetansehevende aktiviteter, samt finansiering. Innovasjon Norge har en viktig rolle i å tilrettelegge for at norsk reiseliv kan fortsette å utvikle seg i en bærekraftig retning. Innovasjon Norge skal bidra til at utviklingen i reiselivsnæringen gjenspeiles i lønnsomme og attraktive jobber i hele landet, øker de grønne investeringene, styrker eksporten og kutter klimagassutslipp. Innovasjon Norge skal arbeide for å utvide reiselivets sesonger, slik at områder i mindre grad blir overbelastet og at det kan skapes flere helårige arbeidsplasser på norske reisemål. Tilrettelegging for å utvikle et bredere og mer lønnsomt reiselivstilbud står sentralt i dette arbeidet.

Gjennom strategisk markedsføring av Norge som reisemål skal Innovasjon Norge bidra til å øke etterspørselen og lønnsomheten i næringen året rundt. Innovasjon Norge skal tilrettelegge for salg av norske reiselivsprodukter, fra hele bredden av reiselivsnæringen. Kunnskapen Innovasjon Norge får via markedsføringskanalene, skal føres tilbake til næringen, slik at den kan innrette sine produkter i henhold til etterspørselen. For å styrke grunnlaget for gode strategiske beslutninger hos reiselivsaktører og offentlige myndigheter skal Innovasjon Norge samle, sammenstille og formidle statistikk og markedsanalyser som er relevante for reiselivsnæringen.

Innovasjon Norge skal være representert i det nordiske reiselivssamarbeidet i regi av Nordisk ministerråd, og vil i 2023 være prosjektleder for et fellesnordisk prosjekt om kulturbasert reiseliv.

Nasjonal reiselivsstrategi 2030 er reiselivsnæringens faglige innspill og anbefalte retning for norsk reiseliv de neste årene. Innovasjon Norge vil ha en sentral rolle i oppfølgingen av strategien, og kan prioritere oppfølgingen innenfor gjeldende budsjetttramme.

Reiselivsoppdraget skal innrettes på en effektiv måte og slik at det bidrar til å nå selskapets mål. Innovasjon Norges årsrapportering skal gi en oversikt over hvordan budsjettmidlene er fordelt og benyttet på ulike formål. Videre skal Innovasjon Norge beskrive sin innsats både knyttet til utviklingsarbeid og markedsarbeid, samt hvordan aktivitetene bidrar til måloppnåelsen.

Rådgivnings- og kompetansetjenester for eksport og internasjonalisering

Midlene skal finansiere selskapets rådgivnings- og kompetansetjenester for å mobilisere og kvalifisere bedrifter til eksport og for at flere norske bedrifter skal lykkes med bærekraftig vekst i internasjonale markeder. Midlene finansierer en stor del av Innovasjon Norges internasjonale virksomhet. Det skal sikres grunnlagsdata for å dokumentere effektiv drift for aktivitetene som omtales under, herunder data for leveranser av kompetanse- og rådgivningstjenester til kunder.

I Hurdalsplattformen er det fastsatt et mål om å øke eksporten utenom olje og gass med 50 pst innen 2030. At norske selskaper lykkes i internasjonale markeder, er svært viktig for utvikling av lønnsomme arbeidsplasser i Norge, og for å understøtte en verdiskapende og positiv omstilling av norsk næringsliv og bidra til økt eksport. Det er bedriftene selv som må ha vilje og evne til å satse internasjonalt, men myndighetene kan bidra med kompetanse og ressurser for å redusere risiko og de inngangsbarrierene som bedriftene møter. Virkemiddelapparatet for eksportfremme spiller en sentral rolle, der de ulike aktører til sammen søker å dekke eksportørenes ulike behov. Det er viktig med god koordinering, klare grenseflater og tett samarbeid mellom virkemiddelaktørene og norsk næringsliv.

Hele Norge eksporterer

Regjeringen har igangsatt eksportreformen «Hele Norge eksporterer» for å nå Hurdalsplattformens mål om å øke eksporten utenom olje og gass med 50 pst. innen 2030. «Hele Norge eksporterer» innebærer at næringslivet og partene i arbeidslivet gjennom Nasjonalt eksportråd, foreslår større strategiske eksportfremmesatsinger som regjeringen vedtar og Innovasjon Norge gjennomfører, i tett samarbeid med øvrig virkemiddelapparat og utenriksstasjonene. Innovasjon Norges arbeid med strategiske eksportfremmesatsinger knyttet til «Hele Norge eksporterer» er i statsbudsjettet for 2023 styrket med 10 mill. kroner. Disse midlene skal brukes i henhold til nærmere spesifiserte oppdrag utarbeidet for hver av de vedtatte strategiske eksportfremmesatsingene.

Gjennom «Hele Norge eksporterer» skal Innovasjon Norge etablere og drifte en ny ordning hvor bedrifter kan søke om støtte til å delta på messer og felles eksportfremstøt, samt et nytt nasjonalt merkevareprogram – «Made in Norway» som er et sett med effektive verktøy som setter næringer, klynger og bedrifter i stand til å ta markedsposisjoner i utlandet gjennom den styrken Norge som merkevare representerer.

BusinessNorway.com

Innovasjon Norge drifter et felles digitalt utstillingsvindu for norsk eksport, BusinessNorway.com (tidligere The Explorer) og tilhørende sosiale kanaler. Business Norway gir norsk næringsliv internasjonal digital synlighet, som et viktig moment i en rekke av Innovasjon Norges tjenester for eksportfremme – inkludert de strategiske satsingene i «Hele Norge eksporterer», eksportrettede programmer som «High potential opportunities», Invest in Norway, delegasjonsbesøk og internasjonale messer. I tillegg er Business Norway et viktig verktøy for andre aktører i Team Norway, inkludert utenriktjenesten. Gjennom Business Norway bidrar Innovasjon Norge til internasjonal profilering av norsk næringsliv og sørger for et digitalt fellesgode i viktige eksportmarkeder.

Arbeidet med industripartnerskap med prioriterte markeder

Nærings- og fiskeridepartementet viser til at det som en oppfølging av Veikart for grønt industriløft pågår en prosess for å inngå industripartnerskap mellom Norge og prioriterte markeder som bl.a. EU, Tyskland, Norden og USA. Innovasjon Norge skal bidra til å understøtte og følge opp arbeidet med regjeringens arbeid med å inngå industripartnerskap med prioriterte markeder.

Eksportprogrammer

Innovasjon Norge har flere kompetanseprogrammer for eksport, som Global Growth og High Potential Opportunities. Disse eksportrettede programmene skal være etterspørselsdrevet og utvikles i tett dialog med næringslivet. Vi oppfordrer til tett samarbeid med andre virkemiddelaktører der det er relevant. Programmene som Innovasjon Norge iverksetter, må sees i sammenheng med de strategiske eksportfremmesatsingene som skal iverksettes gjennom Hele Norge eksporterer.

Eksportrådgivning, handelsteknisk rådgivning og kompetanse

Innovasjon Norge skal yte rådgivnings- og kompetansetjenester knyttet til eksport og internasjonalisering. Selskapet skal gi innsikt og kunnskap om internasjonale markeds- og konkurranseforhold og markedsmuligheter som kan bidra til økt eksport fra norsk næringsliv.

Immaterielle verdier

Innovasjon Norge skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om beskyttelse og kommersiell utnyttelse av immaterielle verdier blant gründere og små og mellomstore bedrifter. Innovasjon Norge skal gjennom å tilby kompetansetjenester gjøre bedriftene i stand til å ta bedre beslutninger knyttet til immaterielle verdier i sine innovasjonsprosesser, og styrke sin konkurranseevne internasjonalt. Innovasjon Norge skal ha et godt samarbeid med Patentstyret og andre aktuelle offentlige og private aktører på området.

Sikkerhet for norske selskaper i utlandet

Innovasjon Norge skal, som en del av oppdraget om å gi rådgivning og formidling om forretningsmuligheter i utlandet, informere norske selskaper om viktigheten av å foreta risikovurderinger og henvise selskapene til Utenriksdepartementet for nærmere veiledning.

Enterprise Europe Network (EEN)

Innovasjon Norges rolle som kontaktpunkt for Enterprise Europe Network (EEN) videreføres i 2023. EEN skal bistå bedrifter, tjenesteytere og -mottakere til å utnytte mulighetene i det indre marked. Innovasjon Norge skal bidra til å mobilisere norske bedrifter til å utnytte den norske deltakelsen i relevante EU-programmer.

SMB-kontaktpunkt i forbindelse med handelsavtalen med Storbritannia

Frihandelsavtalen mellom Norge, Island, Liechtenstein og Storbritannia trådte i kraft 1. september 2022. Avtalen legger opp til etablering av SMB-kontaktpunkt i Norge, Island, Liechtenstein og Storbritannia. Kontaktpunktene skal blant annet samarbeide om å ta hensyn til små og mellomstore bedrifters spesielle behov ved gjennomføringen av avtalen og vurdere måter å øke handels- og investeringsmulighetene for begge parter. Innovasjon Norge vil være kontaktpunkt i Norge. Dette innebærer at Innovasjon Norge skal drifte en nettside på engelsk og norsk som inneholder informasjon om frihandelsavtalen og hva den betyr for norske SMBer, samt kontaktinformasjon til kontaktpunktene fra de øvrige partene til avtalen.

Tilrettelegging ved delegasjonsbesøk til og fra utlandet

På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet skal Innovasjon Norge bidra med faglige innspill, koordinere deltakende aktører og være ansvarlig for gjennomføringen av næringslivsprogram for Nærings- og fiskeridepartementet og ved norske statsbesøk til utlandet, når næringslivsprogram inngår som en del av disse besøkene. Det samme gjelder ved kronprinsparets, statsministerens og regjeringsmedlemmers offisielle besøk til utlandet. Næringslivsdelegasjoner innrettes basert på felles interesser med aktørene i besøkslandet. Innovasjon Norge kan på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet få tilsvarende oppgaver ved innkommende besøk. Nærings- og fiskeridepartementet dekker inntil 50 prosent av de arrangementstekniske kostnadene ved næringslivsprogram i forbindelse med utgående besøk.

Samarbeid med utenriksstjenesten

Som viktige aktører i Team Norway er det vesentlig med et godt og utfyllende samarbeid mellom Innovasjon Norge og utenriksstasjonene i land hvor begge er til stede. Team Norway-samarbeidet er gjeldende også i land hvor Innovasjon Norge ikke er til stede. I slike tilfeller skal Innovasjon Norges hovedkontor i Oslo bistå utenriksstasjonene med råd og veiledning om hvordan de best kan tilrettelegge for norsk næringsliv ved behov.

Industriell deltakelse ved forsvarsanskaffelser

Innovasjon Norge skal legge til rette for deltakelse fra norsk næringsliv ved forsvarsanskaffelser.

Invest in Norway

Invest in Norway-funksjonen skal tilrettelegge for internasjonale investeringer i Norge og posisjonere Norge som et attraktivt land for investorer og talenter. Innovasjon Norge skal samarbeide med regionale aktører og andre virkemiddelaktører i dette arbeidet. Styrket samarbeid mellom Invest in Norway og Siva, for å støtte opp under Sivas nye oppgave som pådriver for tilrettelegging av industritomter, skal prioriteres i 2023. Invest in Norway skal videreføre arbeidet med å bistå til gjennomføring av store, "grønne" industriprosjekter der etablering i Norge er aktuelt og prioriterer ellers selv fokusområder innenfor områder som

kan få betydelige industrielle effekter for Norge. Det videreføres en øremerking på 10 mill. kroner til Invest in Norway-funksjonen i 2023. I tillegg øremerkes 3 mill. kroner til Invest in Norway gjennom regjeringens datasenterstrategi, for å styrke arbeidet med å legge til rette for investeringer i databasert verdiskaping og datasentre i Norge. Kommunal- og distriktsdepartementet vil oppdatere den nasjonale datasenterstrategien i løpet av 2023 og Innovasjon Norge forventes å bidra inn i dette arbeidet. Innovasjon Norge prioriterer selv eventuelt midler til funksjonen ut over disse øremerkingene.

EU-programmer og IPCEI

Innovasjon Norge har ansvar for å forvalte flere EU-programmer under NFDs ansvarsområde: Horisont Europa, COSME og InvestEU. Innovasjon Norge skal bidra til å mobilisere og gi gjennomslag for norsk næringsliv i disse programmene. Programmene skal samspille, og Innovasjon Norge må se formål og mobilisering til programmene i sammenheng. Innovasjon Norge må også legge til rette for synergier med andre relevante EU-programmer under flere departements ansvarsområder.

Mobilisering og støtte til deltakelse i Horisont Europa krever et tett og godt samarbeid mellom Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Departementet forutsetter at dette samarbeidet fortsetter i 2023, både nasjonalt og i Brussel. Nærings- og fiskeridepartementet forutsetter videre at Innovasjon Norge og Forskningsrådet fortsetter arbeidet med å videreutvikle det nasjonale støtteapparatet for Horisont Europa, i tråd med forventningene og tiltakene i strategien for norsk deltakelse i Horisont Europa og Det europeiske forskningsområdet. Som det fremgår av KDs Prop. 1 S (2022-2023) settes rammen for Retur-EU til 500 mill. kroner fra og med 2023. For prosjekter etablert i 2022 og senere vil Retur-EU utbetalingene til forskningsinstituttene skje i tre like rater, i starten av hvert av de påfølgende årene. Departementet forventer også at Innovasjon Norge, i samarbeid med Forskningsrådet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og øvrige relevante virkemiddelaktører med ansvar for oppfølgingen av EU-programmer Norge deltar i, bidrar til at aktørene får informasjon om og veiledning i mulighetene til å utnytte synergiene mellom Horisont Europa og andre EU-programmer.

Nærings- og fiskeridepartementet vil i 2023 ha nærmere dialog med Innovasjon Norge om samspillet og sammenhengen mellom nasjonale virkemidler og virkemidler i EU.

Innovasjon Norge har rollen som koordinator for IPCEI-initiativ. Koordinatorrollen omfatter et førstelinjeansvar for å fange opp nye IPCEI-initiativ og vurdere potensialet for evt. norsk deltakelse, i samarbeid med andre berørte virkemiddelaktører. Rollen innebærer både å varsle nasjonale beslutningstakere om nye IPCEI-initiativ på et tidlig stadium og gi en første vurdering av hvilken sektormyndighet initiativet sorterer inn under og om Norge bør delta på initiativet. En slik vurdering må utarbeides i samråd med berørte virkemiddelaktører og beskrive i hvilken grad initiativet bygger opp under nasjonale prioriteringer og hvorvidt Norge har nasjonale aktører og prosjekter som kan passe inn i det enkelte initiativet.

Tidlig i programperiodene til de ulike programmene blir det å forberede det nasjonale mobiliseringsapparatet viktig, og departementet forventer at norske aktører møter et godt koordinert virkemiddelapparat.

Det settes av 27 mill. kroner i 2023 til mobiliseringsmidler og arbeidet knyttet til EU-programmene InvestEU, COSME, Horisont Europa og IPCEI. Beløpet inkluderer eventuelle overførbare midler fra tilsvarende øremerking fra tidligere år.

Deler av bevilgningen på post 74 overføres fra departementet til Innovasjon Norge, mens resterende belastes direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Månedlige overføringer fra departementet starter så snart vi har mottatt utbetalingsplan fra Innovasjon Norge.

Kap. 2421, post 75 Grønn plattform, kan nyttes under post 50, 71 og 76

Det er bevilget 207,9 mill. kroner til Grønn plattform i 2023. Det er satt av 92,5 mill. kroner til en ny utlysning i 2023, hvorav 83 mill. kroner av disse er øremerket under post 76 Miljøteknologi. Øvrig bevilgning til Grønn plattform benyttes til de treårige prosjektene som fikk tilsagn under ordningen i 2021 og 2022. For å sikre finansiering gjennom tre år til prosjekter som har fått og vil få tilsagn om støtte gjennom ordningen, følger en tilsagnsfullmakt på 420 mill. kroner, jf. romertallsvedtak.

Grønn plattform har som formål å skape et samfunnsøkonomisk lønnsomt og bærekraftig næringsliv som bidrar til grønn omstilling. Målgruppen for ordningen er bedrifter og forskningsinstitutter. Grønn plattform skal ha brede utlysninger for å bidra til konkurranse om midlene. Et konsortium skal stå bak hovedprosjektet, og både bedrifter og institutter kan være konsortieledere. Midlene skal bidra til etablering av konsortier og støtte til store prosjekter. Prosjektene skal dekke hele løpet fra forskning, kommersialisering, skalering og til markedsintroduksjon. Vektingen av de forskjellige elementene kan være ulik i de forskjellige prosjektene. Grønn plattform skal bygge på etablerte ordninger med veldefinerte kriterier for støtte, men kan avvike fra disse i de tilfeller hvor det kan bidra til økt måloppnåelse og så sant ordningen forvaltes innenfor rammene av statsstøtteregulverket og annet relevant regelverk. I disse tilfellene skal dette tas opp med departementet i forkant.

Innovasjon Norge skal prioritere arbeidet med å videreutvikle Grønn plattform i tett samarbeid med Norges forskningsråd og SIVA. Samarbeidet inkluderer også Enova.

Kap. 2421, post 76 Miljøteknologi, kan overføres

Formålet med midlene er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter. Målgruppen er bedrifter i hele landet som skal igangsette pilot- og demonstrasjonsprosjekter innenfor miljøteknologi. Innovasjon Norge skal ha et kompetanse-miljø innenfor miljøteknologi, bl.a. for å veilede søkere i det samlede tilbudet av virkemidler med relevans for utvikling og kommersialisering av miljøteknologi. Prosjektene skal være bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme, og bidraget fra Innovasjon Norge skal være utløsende for prosjektene.

Det er for 2023 bevilget 400,85 mill. kroner til miljøteknologiprojekter over posten. Midlene kan også anvendes til prosjekter under Grønn plattform. Av årets bevilgning til miljøteknologi øremerkes 83 mill. kroner til Grønn plattform, jf. omtale under post 75.

Ordringen skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS avtalen, jf. GBER artikkel 1-9 og artikkel 17, 18, 22, 25-30, 31 og 36-49.

Det forutsettes videre at en nødvendig del av bevilgningen benyttes til å dekke tilsagn gitt innenfor rammen av tilsagnsfullmakten fra tidligere år som ikke er utbetalt innen utgangen av 2021. Tilsagnsfullmakten for ordningen settes i 2023 til 630 mill. kroner, jf. romertallsvedtak.

Deler av bevilgningen overføres fra departementet til Innovasjon Norge, mens resterende belastes direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Månedlige overføringer fra departementet starter så snart vi har mottatt utbetalingsplan fra Innovasjon Norge.

Kap. 2421, post 90 Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, overslagsbevilgning

Formålet med Innovasjon Norges låneordninger er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål 1 om flere gode gründere og delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter. Bevilgningen på 65,2 mrd. kroner skal dekke Innovasjon Norges brutto innlån for låneordningene i 2023, inkludert refinansiering av tidligere opptatte innlån. Om nødvendig vil departementet foreslå bevilgningsendringer i forbindelse med endring av budsjettet våren eller høsten 2023. Innovasjon Norge skal, som tidligere, holde låneordningene regnskapsmessig atskilt og rapportere om ordningene separat. Transaksjonene utgifts- og inntektsføres i statsregnskapet av departementet.

Kap. 5325, post 50 Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning

Ordringen med tilbakeføring er avvirket, jf. omtale i NFDs budsjettproposisjon. Det vil derfor ikke bli gitt bevilgning på denne posten fom. 2023.

Kap. 5325, post 70 Låneprovisjoner

Det er bevilget 73 mill. kroner til låneprovisjoner. Provisjoner for 2022 innbetales etterskuddsvis av Innovasjon Norge til staten ved Nærings- og fiskeridepartementets konto nr. 7694 05 18896. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2023. Dokumentasjon på beløpsstørrelse oversendes departementet i innspill til revidert budsjett 2023. Transaksjonen inntektsføres i statsregnskapet av departementet.

Kap. 5325, post 90 Avdrag på utestående fordringer

Det er bevilget 63,3 mrd. kroner til avdrag på innlån fra statskassa for 2023. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren eller høsten 2023 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge. Netto innbetalinger overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, konto nr. 7694 05 18896.

Kap. 5325 post 92 Låneordning for pakkereisearrangører – avdrag

Det er bevilget 38 mill. kroner til avdrag for 2023. Innbetalte avdrag inntektsføres direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren eller høsten 2023 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge.

Kap. 5625, post 80 Renter på lån fra statskassen

Det er bevilget 625 mill. kroner til renter på lån fra statskassen for 2023. Beregning og innbetaling av renter skal følge tidligere etablert praksis, jf. omtale under kap. 2421, post 90. Om nødvendig vil departementet ta opp forslag om bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren og/eller høsten 2023 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge.

Kap. 5625, post 81 Rentemargin, innovasjonslåneordningen

For innovasjonslåneordningen skal Innovasjon Norge normalt oppnå positiv rentemargin etter dekning av administrasjonskostnader. Netto rentemargin er budsjettet med 22 mill. kroner i 2023. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2023. Innovasjon Norge bes om å oversende departementet dokumentasjon i forbindelse med innspill til revidert budsjett våren 2023. Netto rentemargin skal overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementets konto nr. 7694 05 18896.

Kap. 5625 post 82 Låneordning for pakkereisearrangører – renter

Det foreslås en rentebevilgning på 3,6 mill. kroner. Innbetalte renter inntektsføres direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Innbetalte renter inntektsføres direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge.

Kap. 5625, post 85 Utbytte, lavrisikolåneordningen

Overskytende overskudd ut over en egenkapitalandel på 10,5 pst. skal tilbakeføres til staten. For 2023 er det bevilget 100 mill. kroner over posten. Når overskudd og egenkapitalandel er avklart i Innovasjon Norges årsregnskap for 2022, skal de overskytende midlene overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, konto nr. 7694 05 18896. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2023.

5. Administrative fellesføringer fra departementene

5.1 Forutsetninger og krav

Bevilgninger som er stilt til rådighet og ordninger som forvaltes på vegne av staten, skal disponeres i samsvar med statens økonomiregelverk og i tråd med statsstøtteregelverket. Nærmere og mer detaljerte retningslinjer for disponering av midlene, omtale av mål, kriterier for måloppnåelse, tildelingskriterier og beregningsregler, oppfølging, kontroll, evaluering m.m. er gitt i regelverk for den enkelte ordning og i postomtale i Prop. 1. S.

Vedrørende administrasjons- og gjennomføringskostnader for aktivitetene vises det til bestemmelser i vedtektene og i lov om Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge har ansvar for å planlegge virksomheten i 2023 slik at de statlige bevilgningene strekker til for hele budsjetterminen. Det skal ikke foretas disposisjoner i løpet av 2023 som gjør det nødvendig å fremme forslag om tilleggsbevilgninger. Budsjettforslag som fremmes utenom fristene, kan ikke påregnes behandlet.

Eventuelle nye oppdrag skal vurderes opp mot fastsatte kriterier for god virkemiddelbruk.²

I samsvar med Bevilgningsreglementet § 10 og lov om Riksrevisjonen § 12, tas det forbehold om adgang for departementene og Riksrevisjonen til å iverksette kontroll med at bevilgningene benyttes etter forutsetningene.

Bedriftsrettet støtte skal registreres i Registeret for offentlig støtte, etter gjeldende regler.

EØS-finansieringsordningene

For programperiode 2014-2021, med prosjektgjennomføring frem til 2024, er Innovasjon Norge p.t. tillagt oppgaver innenfor programmene Næringsutvikling og innovasjon, Fornybar energi, og Anstendig arbeid. Innovasjon Norges rolle og oppgaver er beskrevet i avtaler med Utenriksdepartementet og Financial Mechanism Office. Innovasjon Norge skal vurdere hvorvidt aktiviteter, partnerskap og resultater fra programmene kan være aktuelle i andre av selskapets programmer, Horisont Europa og i samarbeidet med Norges forskningsråd.

Samarbeid mellom virkemiddelaktørene

For å sikre en god utnyttelse av statens ressurser er det viktig med tydelig rolledeling og et godt samarbeid mellom de ulike virkemiddelaktørene innenfor det norske innovasjonssystemet. Innovasjon Norge, Siva, Norges forskningsråd, Eksportfinansiering Norge, Patentstyret, Design og arkitektur Norge (DOGA), Investinor, Nysnø klimainvesteringer, Enova og Gassnova er alle, på hver sine måter, viktige aktører i regjeringens arbeid med å legge til rette for vekst i norsk næringsliv. Innovasjon Norge bør også ha dialog med Standard Norge om standardiseringsprosesser av betydning for verdiskaping og norsk næringsliv, blant annet for å kunne opplyse bedrifter om muligheten for deltakelse i standardiseringsarbeid.

---

² Jf. Meld. St. 22 (2011-2012) s. 116.

Departementet ber virkemiddelaktørene organisere samarbeidet seg imellom på en måte som resulterer i tydelige og samkjørte virksomheter, som utøver sine respektive roller i et godt samspill, og på en slik måte at de ulike virkemidlene utfyller hverandre på en best mulig måte. Dette omfatter også samarbeid for utnytting av offentlig finansiert infrastruktur for forskning og innovasjon inkludert testområde hav. I den grad det er uklarerheter om rolledelingen ber departementet om å bli orientert.

Samarbeidsavtalen mellom Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet legger føringer for samarbeidet med utenriktjenesten. Samarbeidsavtalen mellom Innovasjon Norge og Norwegian Energy Partners (Norwep) legger føringer for samarbeidet med Norwep.

Innovasjon Norge er, sammen med Investinor, en viktig aktør i regjeringens arbeid med å fremme vekstkraftige bedrifter. Departementet er opptatt av at aktørene kjenner godt til hverandres tilbud, og samarbeider godt om å gjøre sine virkemidler kjent og lett tilgjengelig for næringslivet.

Det vises til midlertidig ordning omtalt i Prop. 1 S (2017-2018) for kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge. Ordningen forvaltes av Eksportfinansiering Norge. Som hovedregel skal ikke Innovasjon Norge samfinansiere kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge med Eksportfinansiering Norge. I tilfeller hvor sluttfinansieringen likevel samfinansieres, skal ikke den samlede statlige risikoandelen overstige 75 pst. av lånefinansieringen. Det er viktig at Innovasjon Norge og Eksportfinansiering Norge samarbeider godt, slik at tilbudet fra staten fremstår som lett tilgjengelig og forståelig for norske bedrifter.

Innovasjon Norge skal til enhver tid ha den sektor- og markedskompetanse som er nødvendig for å nå sine mål og fremstå som en kompetent og effektiv organisasjon, og utnytte sektorkompetansen hos andre offentlige eller offentlig støttede organisasjoner.

Ansvarlig næringsliv

Det forventes at Innovasjon Norge er ledende i arbeidet med ansvarlig næringsliv og gjennomføre aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder. Det ligger til grunn at Innovasjon Norge skal respektere menneske- og arbeidstakerrettigheter, ivareta klima og naturmangfold og forebygge økonomisk kriminalitet. Å være ledende på området innebærer videre å opptre etisk forsvarlig og følge beste praksis på området, inkludert internasjonalt anerkjente retningslinjer som OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og prinsippene i ILOs kjernekonvensjoner. Innovasjon Norge skal arbeide aktivt for å fremme et bærekraftig og ansvarlig næringsliv, både internt i selskapet og blant selskapets kunder gjennom rådgivning og krav. Innovasjon Norges arbeid på området skal bidra til bærekraftig verdiskaping hos norske bedrifter og til realisering av FNs bærekraftsmål. Som oppdragsgiver har Innovasjon Norge et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet og ivareta menneskerettigheter og klima- og miljøhensyn ved gjennomføring av anskaffelser. I årsrapporten skal Innovasjon Norge redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å ivareta disse hensynene.

Brukerbetaling

Innovasjon Norge skal som hovedregel ikke tilby brukerbetalte tjenester som er i direkte eller indirekte konkurranse med private aktører. I den grad Innovasjon Norge tilbyr slike tjenester må dette begrunnes særskilt og prisen Innovasjon Norge tar må gjenspeile de reelle kostnadene.

Kommunikasjonsarbeid

Kommunikasjonsarbeidet skal være basert på statlig kommunikasjonspolitikk. Innovasjon Norge skal bidra til en aktiv profilering i media. Innovasjon Norge skal bruke et enkelt språk. Det skal være løpende kontakt mellom kommunikasjonsseksjonen i Innovasjon Norge og departementet. Departementet skal varsles tidlig om saker som kan få stor oppmerksomhet i media. Departementet skal få mulighet til å profilere Innovasjon Norges gode resultater og saker.

Mangfold og likestilling

Departementet ber Innovasjon Norge videreføre arbeidet for at likestillings- og mangfoldsperspektivet er godt ivaretatt i drift, styring og iverksetting av programvirksomheten i Innovasjon Norge.

5.2 Administrative forhold

Innovasjon Norges saksbehandling skal både ivareta kundenes behov for raske tilbakemeldinger, og kravet om forsvarlig saksbehandling.

Unødvendig kompliserte søknadsprosesser og rapporteringskrav skal unngås.

5.3 Rapportering og evaluering

Innovasjon Norge har ansvar for at rapportering skjer i henhold til føringer i oppdragsbrevet, avklart rapporteringsformat og vedlagte rapporteringskalender som er felles for Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Utenriksdepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Olje- og energidepartementet og Samferdselsdepartementet. Rapporteringskalenderen gir en oversikt over de rapportene som er påkrevd i henhold til oppdragsbrevene fra departementene. Innovasjon Norge skal legge stor vekt på presis rapportering og må sørge for at fristene overholdes. Aktuelle departementer skal varsles snarest mulig dersom forventet ambisjonsnivå ikke kan overholdes.

De samlede administrasjons- og gjennomføringskostnader skal rapporteres for den enkelte ordning. Også for de selvfinansierende ordningene skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader fremgå.

Evaluering

Innovasjon Norge skal rapportere på effekter av egen virksomhet gjennom resultater fra MRS-systemet, kundeeffektundersøkelser og evalueringer. Det er viktig at Innovasjon Norge gjennomfører evalueringer av satsinger og programmer. Kravet til evalueringer er forankret i

økonomireglementet (§ 16) og er en viktig del av arbeidet med å korrigere innretning, omfang mv. på tiltakene. Oppdragsgivende departement må involveres tidlig i prosessen, for å ha mulighet til å delta i utformingen av evalueringene og/eller sitte i referansegruppe. Videre må oppdragsgivende departement bli informert om hovedresultater fra evalueringene og hvordan Innovasjon Norge vurderer dem og planlegger å følge dem opp.

6. Departementsspesifikke administrative føringer

Innovasjon Norge skal i 2023 følge opp de ekstraordinære oppdragene selskapet fikk i 2020 og 2021 i forbindelse med tiltakspakkene for næringslivet som følge av koronapandemien, samt ekstraordinære oppdrag gitt i 2022 i forbindelse med krigen i Ukraina.

Vi ser fram til videre dialog med Innovasjon Norge om selskapets arbeid med å utføre oppdraget fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Med hilsen

Med hilsen

Cathrine Meland (e.f.)
ekspedisjonssjef

Ole Martin Steien
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Design og arkitektur Norge
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Kultur- og likestillingsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Norges forskningsråd
Patentstyret
Riksrevisjonen
Samferdselsdepartementet
Siva SF
Utenriksdepartementet